

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenbergen, Slotlaan 220, Zeist

J. Meulink

Schending van het kerkelijk akkoord

Vele overtredingen

In art. 87 K.O. beloven de kerken naarstig-
heid te doen de bepalingen van de K.O. te
onderhouden.

Helaas moet worden vastgesteld, dat het
aantal overtredingen van ons kerkelijk ak-
koord thans legio is.

Ter illustratie noem ik de volgende voor-
beelden.

Art. 30 K.O. schrijft voor, dat meerdere
vergaderingen alleen mogen behandelen wat
de kerken op de agenda geplaatst hebben.
Het zo verstrekkend besluit van de gen. syn-
ode van Amersfoort over de „Open Brief“
was niet via de kerken op de agenda geko-
men en was ook niet tevoren ter kennis van
de kerken gebracht.

De part. synode van Overijssel heeft de
gen. synode hierin nog overtroffen.

Niet alleen heeft ze zaken behandeld, waar-
toe ze niet bevoegd was, ze heeft zelfs de be-
trokkenen, ds. Mulder en ds. Visee, daarover
niet gehoord en zich op deze wijze schuldig
maakt aan het onverhoord oordelen.

Art. 31 K.O., het artikel waarnaar onze
kerken zich eens noemden wordt niet meer
onderhouden, maar er onder gehouden.

Daar zijn zelfs kerken, die al maatregelen
genomen hebben op grond van synodale be-
sluiten nog voordat men de acta der synode
ontvangen, laat staan ze bestudeerd en gera-
tificeerd had.

In vele gemeenten is het ook vrijwel on-
mogelijk om te weten te komen, of de kerke-
raad de besluiten van de meerdere vergade-
ring al dan niet ratificeert.

Heel het ratificatierecht is zo een paskwil
geworden.

Het is weer als in 1944: synode locuta, res
finita. De synode heeft gesproken en daer-
mee is de zaak beslist.

Art. 33 K.O. betreffende de credentiebrie-
ven werd door de gen. synode van Amers-
foort genegeerd, evenals art. 50 K.O. dat de
p.s. de afvaardiging naar de gen. synode be-
paalt.

Art. 79 K.O., dat hulp van de naastgelegen
kerk voorschrijft bij schorsing van een predi-
kant is door Groningen-Z. aan de kant ge-
schoven. Andere kerken, zoals Zwartsluis
hebben dat voorbeeld gevolgd.

Art. 80 K.O. zegt, dat censuur over ambts-
dragers alleen geoorloofd is, wanneer zonden
worden bedreven, die tot excommunicatie
leiden. Nu zegt men rustig, dat het ook wel
om andere redenen geoorloofd is.

Daarmee haalt men dan meteen een streep
door een van de motieven, die in 1944 tot
vrijmaking leidden.

En zo zou ik nog wel een tijd door kun-
nen gaan met het noemen van overtredingen
van de K.O.

De wereldlijke rechter over de schending van de K.O.

Daar zijn al enkele vonnissen uitgesproken
in verband met geschillen over de kerkelijke
goederen. Daarin wordt ook gesproken over
de schending van de K.O.

De Rechtbank Haarlem deed een uitspraak
in de zaak Beverwijk. De eis van de kerke-
raad-ds. J. Meilof werd op formele gronden
toegewezen. Daarbij werd overwogen, dat ge-
zien het principe van de zelfstandigheid der
plaatselijke kerk, de kerkeraad het bevoegde
orgaan blijft, ook al gaat die kerkeraad zijn
bevoegdheid te buiten.

Al is deze beslissing voor de geref. kerk
(ds. L. E. Oosterhoff) teleurstellend, de recht-
bank liet in de overwegingen toch duidelijk
blijken, hoe zij over het optreden van de
eisende partij dacht.

In het vonnis wordt o.m. overwogen, dat
de eisende kerkeraad zich ervan bewust was,
dat het genomen besluit in strijd was met de
bepalingen van de K.O.

En in de volgende overweging wordt ge-
waagd van een kerkeraad, die op een dergel-
ijke wijze de **kerkenordening met voeten
treedt**. De Rechtbank stelt dan ook de vraag,
of een dergelijke kerkeraad niet de conse-
quentie heeft te trekken, dat hij hierdoor de
kerk losmaakt uit het kerkverband.

Helaas is de rechtbank om formele reden-
en er niet toe overgegaan deze vraag te be-
antwoorden.

Het antwoord ligt echter voor de hand.

In de procedure Zwartsluis werd de kerke-
raad (ds. Bax) in het gelijk gesteld. De schor-
sende kerkeraad had het hier zo bont ge-
maakt, dat de rechtbank heeft uitgesproken,
dat er geen rechtsgeldig schorsingsbesluit
aanwezig was! Een vergaande beslissing in
een kerkelijke procedure.

Wat de kerkeraad tegen ds. Bax had ge-
daan, spotte dan ook wel met elk rechtsbe-
grip en fatsoen.

De kerkeraad was zich ook wel bewust,
dat men niet naar art. 79 K.O. handelde.
Maar, zo was het verweer, art. 79 K.O. func-
tionneert alleen wanneer eenheid van belijde-
nis bestaat. Die eenheid van belijdenis zou
door de „Open Brief“ verbroken zijn en ds.
Bax zou de „Open Brief“ niet afwijzen.

Je vraagt je af, of de kerkeraad de artike-
len 79 en 80 K.O. dan nooit gelezen heeft.
Immers die artikelen gaan o.m. over het
schorsen van een predikant, die zich schuldig
maakt aan een valse leer.

Volgens de kerkeraad maakte ds. Bax zich
schuldig aan een valse leer en daarom zou
nu art. 79 K.O. niet meer fungeren. Art. 79
is juist bedoeld om te fungeren, wanneer er
een valse leer wordt gebracht!

De Rechtbank liet van het besluit van de
kerkeraad dan ook niets heel. De schorsing
werd niet rechtsgeldig geacht en het weren

van ds. Bax c.s. uit het kerkgebouw werd on-
rechtmatig genoemd.

Het is wel treurig, dat een predikant om
recht te krijgen naar de wereldlijke rechter
moet gaan, daar zijn kerkeraad hem dat recht
niet geeft.

Beroep op noodsituatie

Het meest zorgwekkende is wel, dat de gen.
synode van Amersfoort overtreding van de
K.O. uitdrukkelijk heeft goedgekeurd.

In Amersfoort was bezwaar ingebracht te-
gen de schorsing van ds. v. d. Ziel, omdat art.
79 K.O. niet in acht genomen was.

Dat was voor ieder duidelijk.

Groningen-N., de naastgelegen kerk, had
medewerking geweigerd.

Toch was men met 20-18 stemmen tot
schorsing overgegaan.

Groningen-Z. stelde, dat men in een nood-
situatie verkeerde en dus tot schorsing ge-
rechtigd was.

De Bijbel staat immers boven de K.O.

Stel u eens voor, dat de wereldlijke rech-
ter hetzelfde deed.

Iemand tot levenslang veroordelen, hoewel
er geen wetsartikel voor was, maar er vol-
gens de rechter een noodsituatie bestond.

Alle rechtszekerheid zou dan zoek zijn.

D. H.R. zou van een dergelijk vonnis geen
stuk heel laten.

De gen. synode van Amersfoort was het
echter met Groningen-Z. eens.

Art. 87 K.O. zegt wel, dat de kerken naar-
stigheid moeten doen de bepalingen van de
K.O. te onderhouden, maar aldus de gen. syn.
dat betekent niet, dat men er nooit van mag
afwijken.

In een noodsituatie mag dat wel.

Nu kan men niet stellen, dat afwijking van
de K.O. nimmer geoorloofd is.

Daar zijn bepalingen, die de grondslagen
van ons kerkelijk leven niet raken. Daarbij
mag men zich zeker soepel opstellen.

In art. 86 K.O. staat, dat er **elke** zondag
een **korte** catechismuspraak gehouden moet
worden. In de meeste kerken wordt op be-
paalde zondagen geen catechismuspraak ge-
houden. Niemand zal daarover vallen.

Wanneer een predikant eens een **lange** ca-
techismuspraak houdt, is dat ook niet naar
de letter van de K.O. Misschien wijst men
dan de predikant erop, dat dit niet verstan-
dig is, maar een schending van de K.O. zal
men hem toch niet ten laste leggen.

Bij dergelijke bepalingen mag men de K.O.
soepel hanteren.

Anders staat het echter bij **fundamentele**
bepalingen, zoals die over de schorsing van
een predikant.

Dat is een ernstige zaak zowel voor de be-
trokken kerk als voor die predikant.

Daar luistert het heel precies en heeft de
K.O. dan ook waarborgen willen scheppen
om misbruik van de tucht te voorkomen.

Kerkelijke tucht is een zeer ernstige zaak!
Immers in beginsel verklaart men die predi-
kant tot een geëxcommuniceerde, tot
iemand die uitgeworpen wordt uit de kudde
van Jezus Christus.

In Israël zou men zo iemand doden door
steniging.

Nu sprak de gen. syn. van Amersfoort uit,
dat men in noodsituaties ook van bepalingen
als deze mag afwijken.

De synode had daar nog tekstbewijs voor
ook. Ook de Schrift, zo zei men, staat afwij-
king van Gods wet in een noodsituatie toe.
Daarbij is vooral van belang het beroep op
David, die van de toonbroden at, welk feit

later door Jezus zou zijn goedgekeurd.

Wanneer er aanmerking gemaakt wordt op het feit, dat de discipelen aren plukken op sabbath, wijst Jezus er op, dat David van de toonbroden heeft gegeten.

Nu lijkt het me toch zeer twijfelachtig, dat Jezus hier een uitspraak doet over het eten van David.

Wat de discipelen deden was nl. helemaal niet in strijd met de wet van God, maar alleen in strijd met de casuïstiek van de rabbijnen.

Tegenover deze mensen wijst Jezus op David, die naar de mening van de rabbijnen van de toonbroden mocht eten, omdat hij een gezalfde des Heeren was.

De rabbijnen spraken David dus vrij, niet wegens noodsituatie, maar omdat hij een gezalfde des Heeren was.

Durft gij nu, zo vraagt Jezus hen, mijn discipelen veroordelen, die uw wet overtreden, terwijl de gezalfde des Heeren hen dat toestaat.

Deze tekst lijkt me dan ook volstrekt onbruikbaar om woordbreuk goed te praten.

En afgezien daarvan, heel de Schrift door wordt ons gezegd, dat een eerlijk en rechtvaardig akkoord niet gebroken mag worden.

Trouwens het beroep op noodsituatie doet hier helemaal vreemd aan, wanneer men bedenkt, dat deze bepalingen juist voor een noodsituatie geschreven zijn.

In de „Korte Verklaring van de K.O.” schreef mijn vader enkele jaren na de vrijmaking, dat schending van de grondbeginselen der K.O., die op de Schrift gegrond zijn, zoals de synoden van 1942-46 gedaan hebben, in feite de band der samenleving verbreekt.

En even verder schrijft hij, dat grondbeginselen nimmer terzijde worden gesteld en men niet mag zeggen: het belang der kerk is de hoogste wet, want dat zou zijn een zich stellen boven het Woord Gods. (3e druk, blz. 127).

Ontbinding van het kerkverband

De uitspraak van de gen. syn. van Amersfoort is een zeer ernstige zaak. Het is een

ramp voor onze kerkelijke samenleving.

Wanneer deze synode gelijk heeft, mag voortaan elke kerkelijke vergadering zelf gaan beoordelen, wanneer ze al dan niet het kerkelijk akkoord moet houden.

Afwijking van de K.O. is dan wettig, als het subjectief gevoelen van de meerderheid dit gewenst acht.

En dan gaat men consequent nog een stap verder. Ook de minderheid kan een beroep doen op het heil van de kerk en met schending van de K.O. overgaan tot het zgn. doleren.

Daarmee zet men onze kerkelijke samenleving op losse schroeven.

Dat verhaal van de synode van Amersfoort konden we in 1944 ook horen, maar toen aan synodale kant.

We hebben er ons in die tijd scherp tegen verzet.

We hebben erop gewezen, dat het nationaal socialisme een soortgelijk motief had om de wet buiten werking te stellen.

Men zei: als het algemeen belang dat eist, mag men de wet schenden.

Nu spreekt een geref. synode uit: als het kerkelijk belang dat eist, mag men de K.O. schenden.

Ik moet mij nu wel even scherp uitdrukken. De uitspraak van Amersfoort betekent in feite, dat men, al beseft men dat zelf niet, tot norm stelt: het doel heiligt de middelen.

Dat is een verschrikkelijke norm.

Een norm, die tot ontbinding leidt.

Een norm, die door de Schrift scherp veroordeeld wordt.

De synode van Amersfoort heeft met deze uitspraak het kerkverband aan de ontbinding prijs gegeven.

Men kan dat in de praktijk ook zien.

Men stoort zich niet meer aan het kerkelijk akkoord.

Het zgn. doleantierrecht is een rechtstreeks gevolg van deze fatale synodale beslissing.

Men spreekt nog al eens over verloochening van de vrijmaking.

Nu, deze uitspraak van Amersfoort is metterdaad een verloochening van een van de grondbeginselen, die bij de vrijmaking in het geding waren.

Volkomen naar de nieuwste kerkelijke tactiek en strategie.

Men loopt te A. of B. of C. de kerk uit.

Men vormt een kerkeraad.

Men benoemt afgevaardigden om de anderen van de classis te doen heenwenden.

Lukt dat dan is het doel bereikt.

Men is eerst uit de plaatselijke kerk weggegaan en daarna heeft men de kerk waaruit men weggegaan is van de classis en uit het kerkverband weggejaagd.

Lukt het op de classis niet dan probeert men het via de particuliere synode.

Maar bij de huidige partijgeest in de vrijgemaakte kerken lukt het.

Vandaag.

Of morgen.

—o—

De sleutelen des hemelrijks

En zo ontdekt men zich van onwelgevallige dienaren des Woords, ouderlingen, diakenen en van onwelgevallige broeders en zusters. Naar Gods Woord, de belijdenis en de kerkerorde kan men maar op één manier buiten het ambt en buiten de kerk geraken: „Zeg het der gemeente!”. Door kerkelijk vermaan en bij hardnekkige verwerping daarvan door uitsluiting met de christelijke ban. Mattheus 18, Heid. Cat. Zondag 31; Dordtse kerkorde artt. 76-79.

Niets van dat alles.

Met vertreding van deze Schriftuurlijke, confessionele en kerkordelijke regels wordt de kansel onder iemand weggeorganiseerd, worden kerken uit het verband georganiseerd; broeders en zusters van de avondmaalstafel weggeorganiseerd.

Dat is in de vrijgemaakte kerken het berderf in de kerkelijke tucht.

De sleutelen des hemelrijks naar Zondag 31 komen er niet aan te pas.

En ook artikel 31 is om zeep geholpen.

Bij de particuliere synode van Overijssel waren meerdere stukken ingediend waarin de uitspraken van de buitengewone part. syn. 1968 werden aangevochten. In deze stukken werd aangetoond hoe lichtvaardig en hoe slecht de heren en broeders Van Dijk en Gritter onder assistentie van de hoogleraren Kamphuis en anderen de kerk van Kampen hadden gescheurd.

Daarover moest deze particuliere synode oordelen.

Dat betekent, dat op deze synode had kunnen blijken hoe lichtvaardig en slecht deze mensen een scheur hadden getrokken in Kampens kerk.

Maar wat deed de synode?

Onderzocht zij eerst de zaken?

Onpartijdig en zonder vooroordeel?

Neen!

Zij liet vóórdat de zaken waren uitgezocht, vóórdat de klaagschriften waren behandeld, de aangeklaagden W. C. van Dijk c.s. tot de synode toe. En zij werden vervolgens voordat de zaken waren onderzocht, geprezen om hun trouw...!

En de vier broeders, door de classis Kampen gezonden, door een classis die in appél gaat bij de eerstvolgende synode naar artikel 31 K.O. werden héengezonden.

—o—

Verbazen behoeft dat niemand.

Het was te verwachten.

En het is misschien ook maar beter zo.

Immers het wordt langzamerhand de vraag of men zich niet bezondigt door aan dergelijke samenkomsten deel te nemen. Psalm 1 is in dat opzicht leerzaam. Ik zeg niet: de broeders zijn goddelozen, zondaars, spotters. Ik zeg wel: wat ze doen tegen de broeders voor wie Christus stierf, is adembenemend. Het is goed aan dat weglopen en wegjagen enzovoort geen aandeel te hebben.

De generale synode

Straks zal de generale synode hebben te oordelen over het bezwaarschrift van de classis Kampen.

Onder andere.

Eer nog de generale synode in de zaak waarin br. W. C. van Dijk partij is, en ds. A. Geelhoed, heeft de part. syn. deze mannen naar de generale synode afgevaardigd. Deze mannen zitten vooralsnog (terecht of ten onrechte, dat moet uit onderzoek van de zaak blijken!) in het beklagdenbankje, maar de

Kerkelijk leven

OOK IN OVERIJSSSEL HEENGEZONDEN

De particuliere synode van Overijssel nam op de 28e februari een besluit, waardoor deze datum van belang wordt in de schandaalkroniek van de vrijgemaakte kerken. Zij bestond het de afgevaardigden van de classis Kampen heen te zenden en een viertal mannen die een dusgenaamde geloofsbrief van een dusgenaamde classis Kampen vertoonden te ontvangen alsof zij waarlijk door een classis Kampen van de Gereformeerde Kerken in Nederland waren gedeputeerd.

Men kent de historie.

In Kampen hebben in juni 1967 een tweetal ouderlingen, zelve gevolg gevende aan een publiek door de hoogleraar Kamphuis aan de gelovigen in Noord-Holland gegeven advies de gemeente opgewekt zich van achter de ontrouwe ambtsdienst van de meerderheid des kerkerads te begeven om hen, de broeders Van Dijk en Gritter, als de enig overgebleven ouderlingen te volgen. Enige honderden gaven aan deze oproep gehoor. De broeders Gritter en Van Dijk meldden zich bij de toen zittende classis Kampen met een door henzelf ten behoeve van henzelf opgestelde en door henzelf ondertekende geloofsbrief waarin stond dat de raad van de Geref. Kerk van Kampen, lees: de broeders Van Dijk W. C. en Gritter D. J., hen afgevaardigd hadden naar de classis Kampen. Deze classis ontving deze broeders niet. Zo besloot ze op 30 september 1967.

De broeders Van Dijk en Gritter gingen tegen deze uitspraak in beroep bij de particuliere synode van Overijssel 1968. Deze sprak na vele maanden (februari-augustus 1968) uit dat de eerstkomende classis Kampen de broeders van de Gehoorzaal (v. D. en Gr.) als vertegenwoordigers van de Geref. Kerk van

Kampen had te ontvangen en de vertegenwoordigers van de Gereformeerde Kerk van Kampen heen te zenden.

De classis Kampen besloot, gebruik maken van haar recht naar artikel 31 K.O. dat besluit van de particuliere synode niet voor vast en bondig te houden en zich te beroepen op de eerstkomende generale synode.

Nu zou men verwachten dat de kerken terwijl een classis ernstig met de zaken bezig is en „zich op de kerkelijke weg” bevindt, rustig de uitspraken van de meerdere vergadering zouden afwachten. Niets daarvan. De scheuringen gingen door in nagenoeg alle classiskerken. In Zwartsluis na schorsing van ds. K. Bax tegen het voorgaand oordeel van de genabuurde kerk van Kadoelen. In Creil. In Oostelijk Flevoland. In Steenwijk. In IJsselmuiden. In Emmeloord. In Marknesse. In Urk. En dat terwijl de zaken aan het oordeel van de generale synode zouden worden voorgelegd.

De weglopers in deze plaatsen hebben niet alleen ter plaatse tegen-kerkeraden gevormd; zij vormden met elkander ook een eigen classis Kampen.

En zo kwam het te gebeuren dat op woensdag 26 februari te Enschede zich niet vier broeders, maar twee maal vier broeders meldden uit het ressort Kampen. Voordat de synode werd geconstitueerd werd de hele woensdag volgepraat over de vraag welk viertal zitting zou nemen voor het ressort Kampen: het viertal van de oude classis of het viertal van de weglopers.

Daar kwam men niet uit.

Onverrichter zake ging men des woensdagsavonds uiteen tot vrijdag 28 februari.

Op vrijdag besloot men de weglopers te aanvaarden en de afgevaardigden van de classis weg te jagen.

particuliere synode zet ze op de rechterstoelen.

Trouwens, wat tot dusver bekend is van deze afvaardiging is leerzaam.

Het is de vraag of het nog zin heeft bij dergelijke vergaderingen in beroep te gaan en zich te beklagen.

Hier is van onpartijdigheid geen sprake.

Om maar niet te denken aan de hoogleraren, die met hun geheime (maar meer dan een keer uitlekkende) en openbare adviezen de zaken van hun plaatselijke kerk via classis en particuliere synode begeleiden naar en op en tot en met de generale synode.

En nu...

En nu ze ons wegzenden en uitwerpen mogen zij dat nu en straks voor de Here verantwoorden.

Wij gaan maar rustig verder.

De vraag of we gemeente van Jezus Christus zijn hangt niet aan de classis of enige synode, maar enig en alleen aan de genade en de trouw des Heren en door die genade aan onze trouw aan het Woord van God.

EEN ENKELE VRAAG AAN

DS. D. VAN DIJK

De laatste weken houdt ds. D. van Dijk zich in de Geref. Kerkbode van Groningen bezig met de voor de persvereniging „Opbouw” door dr. J. Veenhof uitgesproken en daarna op verzoek van de vergadering in ons blad gepubliceerde redevoering over de Heilige Schrift. 'Vragen in onze omgang met de Bijbel' ¹⁾ Het eerste artikel van ds. Van Dijk over deze zaak verscheen in de kerkbode van 8 februari jl. En in het nummer van 22 februari belooft ds. Van Dijk nog een vervolg.

Dat we, en dat nog voordat ds. Van Dijk is uitgesproken, op een enkel onderdeel van hetgeen ds. Van Dijk schrijft, ingaan, heeft een dubbele reden.

We doen het niet om dr. J. Veenhof als schildknaap te hulp te snellen. Hij heeft onze hulp niet nodig, is zelf zeer wel in staat zijn zaken te verdedigen, indien hij tenminste op de artikelen van ds. Van Dijk wil ingaan.

Dat wij n.a.v. de artikelen van ds. Van Dijk iets in het midden brengen vindt zijn oorzaak in iets anders.

In de eerste plaats: ds. Van Dijk gebruikt de artikelen van dr. Jan Veenhof om de door anderen onder handgeklap van ds. Van Dijk aangerichte en nog aan te richten scheuringen in de kerken te rechtvaardigen. Zo in de trant van: Men kan het ook aan de artikelen van dr. Veenhof maar zien wat voor bederf zich in onze kerken heeft ingedrongen. Schrijvend over de scheuringen op onderscheiden plaatsen, zegt ds. Van Dijk:

„Nee, ik betreur niet, dat door de broeders en zusters, die zich daar aan de leiding van een kerkeraad onttrokken, dat hebben gedaan. Het is verblijvend, dat zij dat deden, dat zij trouw hebben willen blijven.

Bedroevend is het, dat dit nodig is geweest, dat zij door de houding en heel het optreden van hun kerkeraad daartoe tenslotte zijn gedwongen. Daaruit toch blijkt dat het bederf in de Vrijgemaakte Kerken op vele plaatsen was ingedrongen.”

Daarmee kondigt ds. Van Dijk voor de scheurmakers van de Dollart tot de Schelde en van Den Helder tot Maastricht een generaal pardon af. Ja ds. Van Dijk strijkt ze stuk voor stuk over hun bol en verleent hun een algemene aflat: ze zijn trouw geweest. Men vraagt zich af waarop deze zo stellige verzekerdheid van ds. Van Dijk rust. Hoe wéét hij dit alles? Men verbaast zich over de vrijmoedigheid waarmee ds. Van Dijk uit het feit, dat er op zoveel plaatsen scheuringen kwamen vlot de conclusie trekt, dat deze scheuringen nodig waren en dat zij het bewijs leveren dat 'het' bederf diep in de kerken was doorgedrongen.

Wat voor bederf?

Wel het gaat, aldus ds. Van Dijk, niet om bijzaken, het gaat om de fundamenten, de grondslagen. Het is bekend hoe over de Bijbel wordt gedacht en gesproken. „Mannen als prof. Kuitert en prof. Augustijn steken hun gevoelens waarlijk niet onder stoelen of banken, maar komen daar eerlijk en onomwonden voor uit.”

Dat is het dus. De Schriftbeschuwing van Kuitert en Augustijn. Dat is dus het bederf

dat zich op vele plaatsen (let wel!) in onze kerken heeft ingedrongen.

Daarom moeten dus zovele broeders en zusters zich aan de leiding van hun kerkeraden onttrekken...

Nu, zo schrijft ds. Van Dijk het niet.

Hij kijkt wel uit.

Want als hij dat beweerde zou hij dat moeten bewijzen.

En dat kan hij niet.

Om de eenvoudige reden dat op geen enkele plaats de kwestie van de autoriteit van de Heilige Schrift enige rol heeft gespeeld.

Daarom kan ds. Van Dijk dat ook niet schrijven.

En... toch schrijft hij het.

O, zo voorzichtig.

Hoor maar:

„Nu zal ik niet zeggen, dat in onze kerken mannen worden gevonden, die het in alles met prof. Kuitert eens zijn.”

O, hoe listig: er zijn geen mannen, die het in alles met prof. Kuitert eens zijn.

Dát niet.

Máár...

Nu dat: 'máárrr...' komt:

„Maar wel ben ik overtuigd, dat er onderscheidene mannen worden gevonden, zoals iemand het laatst tegen mij zei, die door de wissel heen zijn en terecht zijn gekomen op hetzelfde spoor, waarop prof. Kuitert zich beweegt, al zijn zij nog niet zover daarop doorgereden als deze professor.

Maar als men eenmaal op een bepaald spoor is gaan bewegen, komt men vanzelf al verder uit de goede richting en zal men tenslotte belanden op dezelfde plaats, waar die anderen, die reeds eerder op dat spoor zich bewogen, zijn terechtgekomen.”

G. VISEE

Ds. Van Dijk noemt niemand.

Bewijzen van afwijking van het Woord van God worden niet geleverd.

Moeilijk moest het hem niet vallen.

Immers hij wéét dat er onderscheiden mannen zijn, die, laat ons zeggen, door het hondsdolle hondje van Kuitert gebeten zijn. Onderscheiden mannen zijn de Kuitertse wissel al gepasseerd. En die mannen moet men zoeken onder de ontrouwe ambtsdragers van wie de door ds. Van Dijk geprezen, gepardonneerde en geabsolveerde trouwe broeders en zusters zich hebben afgescheiden.

Maar ds. Van Dijk noemt niemand.

Niets, waaruit blijkt dat hij de wissel over is.

Ds. Van Dijk, we nemen nu maar geen blad voor de mond, lastert van zijn broeders. Voorzichtig. Bedachtzaam. Maar effectief. Want voor de lezers en de lezeressen van de Gereformeerde Kerkbode van Gron., Frl. en Drente is er maar één conclusie mogelijk. Deze: dat de scheuringen in onze kerken noodzakelijk waren, omdat het bederf van de beschouwingen van prof. H. M. Kuitert en anderen diep in onze kerken was ingedrongen en zich van 'onderscheiden mannen' had meester gemaakt.

Dit beweren van ds. Van Dijk is niet waar.

Hij bewijst het niet.

Hij kan het niet bewijzen.

Hij noemt slechts één naam.

Dr. J. Veenhof.

Die zal zich zelf wel tegen deze aantijging verdedigen.

Maar zelfs al zou dr. Jan Veenhof 'de wissel over zijn' — des neen! — dan nóg stellen we vast dat zijn toespraak op de Opbouwvergadering en zijn artikelen in Opbouw van november 1968 generlei rol in de door de vrienden van ds. Van Dijk ontketende en door ds. Van Dijk goedgeprate scheuringen hebben gespeeld.

Een tweede reden waarom wij ingaan op de artikelen van ds. Van Dijk is gelegen in het feit dat ds. Van Dijk zich weliswaar tot dr. Jan Veenhof richtte, doch dat hij over het hoofd van deze heen de redactie van Opbouw in gebreke stelt. Hij schrijft nl.:

„Als ik dit schrijf, denk ik aan artikelen, die in november 1968 in „Opbouw”

zijn verschenen, zonder dat de redactie van dat blad, daar ook maar een enkel bezwaar tegen heeft aangetekend.”

Dat laatste is juist.

De redactie heeft de artikelen van dr. Jan Veenhof geplaatst zonder dat zij ook maar één enkel bezwaar aantekende.

En nu denkt natuurlijk de lezer van de Geref. Kerkbode: de door ds. Van Dijk signaleerde artikelen zijn eigenlijk niet zo zeer artikelen van deze tijdelijke hoogleraar aan de Bazelse universiteit, het zijn artikelen van de redactie, van die en van die en van die en van... prof. dr. H. J. Jager en van prof. C. Veenhof.

Die beide laatsten worden met name voor die artikelen aansprakelijk gesteld. De verdachtmaking van deze beide broeders past op het ogenblik prima in de kerkelijke strategie.

En nu hebben we een vraag aan ds. Van Dijk.

In Opbouw zijn de moderne beschouwingen omtrent de Schrift in de laatste jaren herhaaldelijk en op niet voor tweeërlei uitleg vatbare wijze bestreden. Uit de kring der redactie. Bijvoorbeeld in een reeks artikelen over het boek van dr. J. Stellingwerff: 'Oorsprong en toekomst van de creatieve mens'. Voorts in een aantal artikelen over de goddelijke en de menselijke factor in de Heilige Schrift. ²⁾ En, om niet meer te noemen, in een achttal artikelen over het jongste werk van prof. dr. H. M. Kuitert: 'Verstaat gij wat gij leest?' ³⁾

Het is een merkwaardige zaak dat meerdere vrijgemaakte bladen, die er als de kippen bij zijn stukken uit Opbouw over te nemen en met stromen van kritiek te overgieten, van deze en dergelijke artikelen met geen woord melding maken.

Dat is ook een manier van vals getuigenis geven. Tot de volbrenging van het negende gebod behoort immers niet slechts „dat ik tegen niemand valse getuigenis geve”, maar ook: „dat ik mijns naasten eer en goed gerucht naar mijn vermogen voorsta en bevordert.”

Nu heeft ds. Van Dijk de kans van Opbouw en zijn redacteuren ook nog eens een keer iets goeds te zeggen. En hij doet dat niet.

Integendeel.

Terwijl het blad, een der redacteuren, bezig is prof. Kuitert te bestrijden is ds. D. van Dijk bezig de lezers van de Geref. Kerkbode onder de indruk te brengen; het bederf ook van de moderne Schriftbeschuwing van prof. dr. H. M. Kuitert en anderen is ook diep doorgedrongen in Opbouw omdat de redacteuren van Opbouw daartegen niets ondernemen en zonder ook maar een kink te geven aan dat boze water opening geven door de opneming van artikelen van dr. J. Veenhof.

Let wel: artikelen waaruit zou blijken dat ook deze 'over de wissel' is, en op Kuiterts spoor. Het wordt in de loop van de artikelen van ds. Van Dijk hoe langer hoe erger. Hij waagt het in de Gr. Kerkbode van 1 maart te schrijven: „Ook voor hem (dr. J. Veenhof, G.V.) zijn Adam en Eva geen historische personen, en heeft de val des mensen niet plaats gehad zoals ons daar in Genesis getekend wordt.” Ja, het wordt nog bonter: „Voor hem heeft dus” — let op dat 'dus!' — „wat daar verteld wordt, geen betekenis voor de goddelijke boodschap van de genade, die de Here ons in Christus bewijzen wil.”

Zo verbreidt ds. Van Dijk onwaarheid.

Het wordt moeilijk na zulk een kwaad getuigenis nog rustig te luisteren naar ds. D. van Dijk als getuige tegen ons blad.

Toch willen we dat doen.

¹⁾ Opbouw 12e jrg., nrs. 29, 30, 31, 32; 1, 8, 15 en 22 november 1968.

²⁾ Opbouw 12e jaargang.

³⁾ Opbouw 12e jaargang nrs. 27-34; 3 januari-21 februari 1969.

RECTIFICATIE

In mijn artikel van de vorige week „Oppositie tegen de belijdenis inzake de kerk” zijn enige fouten in de schrijfwijze van de namen geslopen.

Tot mijn spijt is de naam van ds. J. M. Goedhart niet juist geschreven, de laatste d moet er niet in.

Festus Homnius moet zijn Festus Hommius. Ballinger moet zijn Bullinger.

G. Janssen

D. W. L. Milo

Broeder Benedictus

Meneer Jansen werkte zijn leven lang bij een van de grootste banken. Hij was de naaste assistent van de man, die daar het buitenlands verkeer regelt. En terwijl zijn chef, in hemdsmouwen, het half dozijn telefoons met Parijs, London, Zürich en New York hanteerde, hield meneer Jansen de binnenkomende gesprekken vast en reikte ze hem door, in volgorde van aankomst of van opportuniteit. Koersen werden geadviseerd, marges bedongen, deviezen binnengelooft, stemmingen op buitenlandse valutamarkten gesondeerd; en de vreemde talen, het vakjargon, de allesbeheersende cijfers, de telefoonzoemers en de in zweet en zuchten geboren beslissingen vormden samen het merkwaardige leefklimaat in het glazen kamertje van meneer Jansen en zijn chef; dit alles midden in de reusachtige afdeling „buitenland”. Miljoenen gingen over de tong van de chef — en meneer Jansen noteerde die miljoenen even snel op werkbriefjes. Een zenuwen-bedrijf! Maar 's avonds klopten alle notities met de telexberichten van New York, London, Milaan, Düsseldorf en Tokyo. De rivieren van vraag en aanbod waren gekanaliseerd — de heren konden in de ruststand gaan.

Op zulk een moment trok de chef met een lach zijn jas aan — en meneer Jansen trok zich met een lach terug in zijn pensionkamer. De een kon ongelooflijke operaties presenteren — de ander reikte hem feilloos de instrumenten en noteerde correct de diagnoses. De een stond zijn leven lang in het internationale voetlicht — de ander bleef in de schaduwen van de coulissen. De een was bekend door de hele financiële wereld — de ander heette gewoon meneer Jansen.

En dat vond meneer Jansen heel goed zo. Meneer Jansen zocht geen eer, geen aandacht, geen verantwoordelijkheden. Hij scheen elke geldingsdrang te missen. Hij was tevreden als hij bij de kolkende stroomversnellingen van het internationale geldverkeer toeschouwer en assistent mocht wezen, maar meer wenste hij niet. Hij mocht begaafd en snel en spits en slagvaardig zijn — maar hij beheerste zich, om te meer dienstbaar te wezen.

Wie hem aan de telefoon kreeg onderging dan ook de rust, die van meneer Jansen uitging. Weliswaar sprak hij in telegramstijl — maar dan in vriendelijke telegramstijl. En al noemde hij bijna uitsluitend cijfers, koersen en valuta's — de klank van zijn stem was een streling voor het oor: in die stem vibreerde een warme menselijkheid, die achter de stroom van cijfers en bedragen de medemens zocht en hem iets meegaf. Ja waarlijk, op deze grof-materialistische kiezelgrond in het glazen zweetkamertje groeiden de schone bloemen van naastenliefde!

Wie ooit de chef bezocht ontmoette ook meneer Jansen. Het zakelijk gesprek werd in hoofdzaak met de chef gevoerd, maar een wijze opmerking, een glimlach en een handdruk bij het afscheid hielden toch de herinnering aan meneer Jansen levendig. En de sfeer in het glazen kamertje was zo sterk voelbaar, en vormde een zo groot contrast met de keiharde zakengeest van een grote bank, dat men op de afdeling sprak van het „heilich huisje”.

Meneer Jansen heeft zijn functie veel jaren volgehouden, in het slopende tempo van zijn chef. Zijn haar werd dun, de adertjes op zijn slapen werden zichtbaar en zijn hand werd een tikkeltje onvast. Maar zijn hart bleef jong en vriendelijk. En in zijn vrije tijd? Jeugdwerk! Tot zijn pensioengerechtigde leeftijd bedreef meneer Jansen jeugdwerk. Daarna verdween hij uit de wereldstad, dook onder in de diepste lagen der anonimiteit.

En als u nu denkt, dat u nooit meer iets van meneer Jansen zou horen, dan hebt u het mis. Dan zou dit artikel trouwens geen vervolg hebben, wellicht heel niet zijn geschreven.

Want onlangs vierde de grote chef zijn ambtsjubileum. Een grootse gebeurtenis, die met een enorme receptie en een diner werd gevierd. Van noord en zuid, van binnen- en buitenland trokken de bankwerkers naar Amsterdam: de relaties, de collega's, de vrienden. Er werden vijf, zes talen gesproken. En de crême van de internationale financiële crême stond in de file — om de jubilerende magnaat de hand te schudden.

In die file stond ook een oude monnik. Een benedictijner kloosterbroeder, in een schamel habijt. Hoe is het mogelijk. Een gewijd priester, die per abuis de tempel van Mammon was binnengelopen — in plaats van de domus Dei? Neen. Het was de gepensioneerde meneer Jansen. Die kwam zijn oude chef nog eens seconderen op diens feestdag. Hij had verlof gekregen van zijn prior, om voor een enkele dag zijn Brabants klooster te verlaten en een retour Amsterdam te kopen uit de kloosterkas. En zo is 't gekomen.

Zeker, meneer Jansen is dus nu een benedictijner monnik. Dat was zijn levensideaal. Pas toen hij gepensioneerd werd mocht zijn wens in vervulling gaan. Soms moet een mens lang wachten. Maar daarna is de vervulling van een vrome wens toch een gedurige vreugde.

Broeder Benedictus (och, was meneer Jansen eigenlijk niet reeds levenslang een zegende ziel?) verzorgt de financiën van het klooster. Hij heeft dus nog altijd wat met geld te maken — al zijn het geen miljoenen meer. En bovendien werkt broeder Benedictus op de kloosterboerderij, verzorgt de tuinderij, assisteert in de bloemisterij, melkt de koeien en voert de kippen. En nog is het einde niet. Broeder Benedictus vindt dagelijks de tijd om zijn zonden aan de Heere te belijden en vergeving te vragen voor zijn bekende en onbekende overtredingen. Daarbenevens belijdt hij de zonden van zijn vroegere collega's, die in hun jachtige leven geen tijd hebben, zelf om genade te vragen. Hij omringt zijn vrienden met zijn gebeden. Hij smeekt elke dag om Gods bewaring voor al die bankmensen in hun dwaas-drukke bestaan. Zo blijft hij op een afstand zijn chef assisteren. Zo is hij ieders dienaar, wast ieder de voeten en het geweten.

Een dwaas, die beste broeder Benedictus? Ja, een soort heilige dwaas. Zoekt niets voor zichzelf, denkt alleen aan anderen, aan zondaars, kippen en koeien. En dat in een tijd, waarin pastoors gaan trouwen, waarin kloosters leeglopen, en waarin kerkelijke overheden luidkeels aan ketterij doen. In zo'n tijd keert meneer Jansen terug tot de middeleeuwse vroomheid, geeft zich gevangen binnen kloostermuren, verbindt zich onder kloostergelofte. Verliest zijn naam, zijn pensioen en A.O.W. Want broeder Benedictus bezit geen cent. Hij heeft stromen van binnen- en buitenlands geld zien vloeien — hij heeft er genoeg van. Hij heeft jaren in een wereldstad gewoond, weet alle vreugden, zonden en uitpattingen te noemen — maar lust ze niet. Hij kent alle weelden en geneuchten des levens — maar ze hebben hem nooit gepakt. Om hem hoeft het allemaal niet. Hij werd te oud voor jeugdwerk — nu zorgt hij voor ouderen. In vijf en zestig jaren heeft deze man geleerd zichzelf te vergeten, en aan het heil van de naaste te denken.

Zo. En nu wilt u nog even nakaarten? U wilt weten of die man daarmee een goed plaatsje in de hemel verdient en zo? Och, waarom niet? Waarom wel? Wie het hem bejiden mocht doe het maar beter dan hij. Maar om de eerste te zijn in het koninkrijk der hemelen (u bedoelt toch echt een goed plaatsje, nietwaar?) om de eerste te zijn is het nu eenmaal nodig en voldoende, aller die naar te wezen.

En broeder Benedictus heeft zich aller die naar gemaakt; mag hij nu ook eens de meeste zijn? De Schrift zegt het, dus het moet wel zo zijn.

Maar gesteld nu eens. Gesteld het allerergste. Gesteld dat u gelijk hebt: dat deze man zich vergist heeft. Gesteld dat al zijn goede werken voor God verwerpelijk zijn, en onvoldoende, en met zonde bevlekt, en berekend ten aanzien van eigen zaligheid, en dus een brutale aantasting van de universele kruisverdienste van onze Heiland... toe maar!

Wat dan nog? Broeder Benedictus mag voor geloofsleer en voor kennis van de belijdenis een onvoldoende hebben. Hij moge stralen voor ethiek en voor filosofie. Hij moge zichzelf geheel onvoldoende hebben doorzien — althans lang niet zo goed als u meent te doen. Maar als hij de wil doet van de Vader, die in de hemelen is — krijgt hij dan niet voor al die vakken een vrijstelling? Ook dat zegt de Schrift. Want wie zijn leven gebruikt om iets te doen voor de minste broeders — die deed dat aan Christus. Zegt de Heiland. En daarom is broeder Benedictus nog gelukkiger dan meneer Jansen ooit geweest is. Zegt

D. W. L. Milo.

VORMINGSWEKEN/C.C.S.

In samenwerking met de C.C.S. zullen gedurende het studiemester januari tot juli 1969 in het gebouw van de C.C.S. een viertal studieweken worden gehouden, gewijd aan het thema:

„EVANGELIE of REVOLUTIE”.

De bedoeling van deze studieweken is: bij het licht van Gods Woord en tegen historische achtergronden de maatschappelijke, politieke en culturele revolutie-verschijnselen van onze tijd te leren verstaan, om daarin onze weg te kunnen vinden als kinderen van God.

Wij maken u erop attent, dat vele bedrijven bereid zijn, voor „Vormingswerk” een week vrijaf te geven. Reden, waarom wij deze benaming kozen.

Indien u met het doel van deze studieweken sympathiseert, en geldelijke steun verlenen kunt, ontvangen wij gaarne giften op gironummer 109 64 17 t.n.v. kolonel b.d. T. Biesma te Breda, met vermelding „Bijbelschool”.

Het gebouw van de C.C.S. beschikt over logiescapaciteit voor 20 personen.

De kosten bedragen f 75,— per week, logies en maaltijden inbegrepen.

Voor degenen voor wie deze kosten bezwaarlijk mochten zijn, worden sponsors aangezocht.

U kunt zich opgeven voor de volgende weken:

14-19 april en 12-17 mei

voorbereid 22 februari

2-7 juni en 23-28 juni

voorbereid 29 maart

De voorbereidingsdag dient tot kennismaking en oriëntering in de te bestuderen stof. Elke deelnemer krijgt dan een tweetal taken van voorstudie toegewezen.

De studie-leiding berust bij ds. K. C. Smouter, Gen. v. d. Plaatstraat 10, Breda, tel. 01600-4 22 00.

Prof. Dr. H. R. Rookmaaker verzorgt de culturele aspecten van het programma, terwijl voor de historische en politieke aspecten in elke week een deskundige wordt uitgenodigd.

Het christelijk cultureel studiecentrum is gevestigd: Geestbrugweg 42, Rijswijk (Z.H.), tel. 070-118 56 66.

BOEKBESPREKING

„Avondwandelingen”, van ds. E. Pijlman, Uitg. J. H. Kok, Kampen.

De schrijver geeft hier een bundel avondoverdenkingen.

Over bergen, bomen en eilanden in de Bijbel; over veroordelen; in verband met de bevrijdingsweek; dan 3 verhalen uit Samuel; vervolgens een 4 tal figuren uit het lijdensevangelie; dan 3 meditaties over de laatste woorden van Christus voor Hij ten hemel voer; en tenslotte 5 overdenkingen over: als de goden zwijgen, als God zwijgt, als de mensen zwijgen, als ik zwijg, als Jezus zwijgt.

De schr. heeft een stijl, die direct aanspreekt. De mens van deze tijd aanspreekt.

Zonder platvloers te worden. Hij heeft iets van J. H. Bavinck. Voornaam en toch dicht bij je.

Soms maakt hij zich schuldig aan een wat goedkoop lijntje naar Jezus, b.v. op p. 19, als hij van de dóornstruik in de fabel van Jotham, die wel koning wil worden, zomaar overspringt naar Jezus met de dóornenkroon.

Sommigen zullen deze overdenkingen wel „exemplarisch” vinden; dat zijn ze ook, maar de overdenker plaatst zich dan ook niet op een cerebrale hoogte, waardoor hij onbereikbaar wordt en ongenietbaar voor de gewone man, die zijn bijbel toch niet leest als een heilshistorisch reëraat.

Bepaald verkwikkend is, dat deze overdenkingen niet overlopen van de „medemenselijkheid”, zoals in vele avondsluizingen voor radio en televisie het geval is.

Daarom: van harte aanbevolen.

C.P.P.

„Gods Woord houdt stand”, preken van ds. J. Groen. Uitg. De Vuurbaak, Groningen.

Ds. D. v.n Dijk heeft de uitgave verzorgd van 9 preken van zijn vorig jaar overleden collega ds. J. Groen. De Vuurbaak zorgde voor een keurig uitgevoerd boek.

Een duidelijke foto van ds. Groen vindt men voor in dit boek. Helaas missen we in het voorwoord van ds. v. Dijk biografische gegevens van de overleden predikant. Zelfs geboortjaar en sterfjaar zijn niet aangegeven.

Zij, die ds. Groen jaren achtereen hebben horen preken, zullen hier duidelijk zijn stem en stijl herkennen.

Hij heeft het zijn gehoor nooit gemakkelijk gemaakt, maar zichzelf ook niet. Uiteraard past ons hier niet een recensie in de eigenlijke zin van het woord. Ook deze dienaar van het Evangelie droeg zijn dienst in een aarden vat, dat nu tot droefheid van die hem lierhadden is stuk gestoten.

Maar Gods Woord houdt stand.

C. P. Plooy

Dr. W. D. Jonker — Theologie en praktijk
Uitg. J. H. Kok N.V. Kampen 1968 f 3.50.

Dit boekje van 26 blz. bevat de „Rede gehouden bij de aanvaarding van het hoogleraarsambt aan de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland op 8 oktober 1968”. Het is uitgegeven in de serie „Kamper Cahiers” in opdracht van de Theologische Hogeschool (Oudestraat).

Daar Opbouw geen theologisch tijdschrift is en een inaugurele rede vanzelfsprekend een wetenschappelijk karakter draagt is bespreking hiervan in ons blad wat moeilijk. Wat zullen de meeste lezers er van begrijpen? Toch wil ik er iets van zeggen. Ten eerste: er zijn ook theologen die ons blad lezen. Mogen zij aan deze bespreking iets hebben. En ten tweede: Niemand hoeft alles lezen en niemand zál dat doen. Ieder zal het zijne er wel uitkiezen. En misschien heeft een theoloog-naar-art. 8 er ook nog iets aan.

Prof. Jonker heeft de zgn. ambtelijke vakken te onderwijzen. Daartoe behoort bijv. de homiletiek ofwel de predikkunde. En de catechetiek, welk woord wel duidelijk is. En nog veel meer, nam. alles wat met de ambten in de Kerk te maken heeft. In plaats van „ambtelijke vakken” gebruikt men ook wel woorden als „praktische theologie” of „pastorale theologie”. In het algemeen worden deze vakken niet hoog aangeschreven als bijv. dogmatiek en exegese en

kerkgeschiedenis. In het begin van deze rede wordt daarop de aandacht gevestigd en als voorbeeld wordt een woord aangehaald van een oude dominee, die er zich op beroemde: „Ik heb nooit een college van dit vak gelopen en ben toch een goeie dominee geworden”. Dat ik een goeie dominee geworden ben zal ik niet zeggen, maar van de ambtelijke vakken werd in mijn studiejaren niet veel werk gemaakt. Dat was wel jammer. Want ik ben het eens met prof. Jonker, dat we „hier te maken hebben met een vakgebied waarop, meer dan het elders geschieden kan, de problematiek van de verhouding tussen theologie en praktijk aan de orde komt”. bl. 5 Naar mijn overtuiging kan geen professor een student goed leren spreken of catechiseren enz. Een hogeschool is geen domineesfabriek. Maar het is wel van groot belang hoe de „ambtelijke vakken” worden onderwezen.

Prof. Jonker betoogt dan, dat alle theologische vakken praktisch behoren te zijn. Dat dit ook geldt van de ambtelijke vakken, maar daarvan niet meer dan van de andere. Daarom past volgens hem ook niet de naam: theologia practica of praktische theologie. Maar ik kan de Zeeuwse afgevaardigden op de Dordtse synode wel verstaan, die naast het examen in de leer ook een onderzoek naar de praktijk zouden willen. „Daarbij zou dan vooral aandacht besteed moeten worden aan allerlei praktische vragen, die enerzijds wel over de persoonlijke godsvrucht van de kandidaat zouden moeten handelen, maar anderzijds toch ook heel bepaald zijn geschiktheid om de gemeente praktisch te onderwijzen zouden moeten onderzoeken”. bl.8 Waarschijnlijk zullen alle theologische vakken meer op de praktijk gericht moeten worden, dan tot op dit ogenblik wel gebeurt. Menige kandidaat in de theologie blijkt in de praktijk van z'n arbeid in de kerk niet geschikt te zijn voor zijn taak.

Prof. Jonker wijst ook de opvatting af, dat het bij de ambtelijke vakken alleen maar zou gaan om het opstellen van de theorie voor de kerkelijke praktijk, zoals Schleiermacher wilde. Deze had wel gelijk, dat alle theologische vakken praktisch moeten zijn. „Is de theologie niet praktisch en kerkelijk, dan is ze slechte theologie, onzakelijke theologie”. bl.15. Maar juist daarom past de naam praktische theologie voor één onderdeel niet. Tussen haakjes: volgens prof. Jonker komt bij dit vak heel wat kijken. Ik lees op bl. 16: „Zo is het ook voor de vakken van de praktische theologie noodzakelijk kennis te maken met de retoriek, de pedagogiek, de zielkunde, de socialogie en dergelijke meer”. We zijn in onze studietijd wel tekort gekomen.

Bij alle eerbied, die de schrijver voor Kuiper heeft wijst hij toch diens opvatting af, omdat deze al te eenzijdig klem legde op het ambt. Kuiper sprak van de diakonia en dat was wel goed, maar hij vertaalde dit met ambt, terwijl Jonker wil spreken van dienst. Als ik het goed begrijp beperkte Kuiper het ambt tot de kerk als instituut, wat volgens Jonker moet leiden tot een „groot conservatisme. De getuigenis van de kerk in allerlei zaken van politieke, economische en sociale aard wordt overgelaten aan de georganiseerde lidmaten, die in hun organisaties de strijd in de wereld moeten aanbinden”. bl. 18. Ik moet zeggen, dat ik met dat „getuigenis van de kerk in allerlei zaken” vaak niet gelukkig ben. Verschillende synoden laten wel getuigenissen uitgaan, maar hebben we daarin te doen met getuigenissen van de kerk? Of hebben we daar te doen met synode-uitspraken, waarin meestal enkele theologen aan het woord zijn? De Kerk is wel wat anders dan synoden en theologen.

Tenslotte grenst de schrijver zijn opvatting van de diakonologische vakken af tegen die van Barth, die z.i. dit deel van de theologie onderwaardeert. Wel stemt hij met Barth in „als hij bij de bespreking van de „adressanten” van het Woord dat verkondigd wordt, de mensen tekent als zondaars die vooral behoefte hebben aan het Woord van heil dat onverkort gepredikt moet worden, zonder aanpassing aan de moderne mentaliteit en zonder weglating van wat voor de geest van de tijd onaanvaardbaar mag zijn”. Doch hij vervolgt: „Maar desondanks moeten wij ook vasthouden aan de verantwoordelijkheid van de kerk, die ook meebrengt dat de kerk alles moet doen om werkelijk ter zake kundig te spreken en te handelen, vanuit een echte en diepe kennis van de situatie van de mens tot wie ze zich richt”. bl. 22.

Prof. Jonker kiest voor de naam: diakonologische vakken, omdat het voor hem daarin om de dienst van de kerk gaat. Ze zijn volop theo-

logisch en hebben tot taak de bestudering van het Woord Gods onder het gezichtspunt van de dienst der kerk, waarbij degelijk kennis moet worden genomen van de mens tot wie de dienst van de kerk zich richt.

Het boekje is helder geschreven en zeer de overweging waard. Voor theologen.

H. J. Jager

INGEZONDEN

C.O.G.G.-conferentie

Het Contact Orgaan van de Gereformeerde Gezindte belegt evenals in 1967 weer een conferentie op „Woudschoten”, nu van woensdagmiddag 23 april 4 uur tot donderdagmiddag 4 uur D.V.

Thema van deze conferentie is: „Het gezag van de Bijbel in het dagelijkse leven”.

Dit thema zal worden belicht door dr. R. H. Bremmer te Enschede en ds. J. Overduin te Veenendaal.

Er is voor een beperkt aantal belangstellenden — ambtsdragers of gemeenteleden — gelegenheid deze conferentie bij te wonen. Men dient zich dan zo spoedig mogelijk op te geven bij de secretaris van het C.O.G.G., ds. J. H. Velema, Anna Paulownalaan 17, Apeldoorn, tel. 05760-12362 en f 10,— te storten op zijn giro 880514 als voorschot.

De kosten bedragen f 23,50 excl. linnengoed.

De komende generale synode

(Andere bladen worden verzocht dit bericht zo mogelijk over te nemen.)

In de wetenschap dat in 1969 de Generale Synode zal worden bijeengeroepen, besloot de kerkeraad van Eindhoven zich te wenden tot de kerk van Hoogetveen in diens functie van samenroepende kerk.

Hieronder volgt de gevoerde correspondentie:

Eindhoven, 18 december 1968

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

Bij geruchte kwam onze raad ter ore, dat de stukken ter behandeling op de Generale Synode 1969, welke door Uw Kerk zal worden bijeengeroepen, reeds in dec. 1968, in Uw bezit zouden moeten zijn.

Uiteraard weten wij niet of deze berichtgeving juist is geweest, doch mocht dit onverhoopt het geval zijn, dan verzoeken wij U bij de samenstelling van het agendum er rekening mee te willen houden, dat de kerk van Eindhoven haar arbeid aan het bezwaarschrift tegen de ons regerende uitspraken van de classis Noord Brabant/Limburg dd 4 april 1968 nog niet geheel heeft beëdigd.

Verwacht mag worden dat dit bezwaarschrift in de loop van januari 1969 U zal kunnen worden toegezonden.

Gaarne willen wij in dit verband er nog op wijzen, dat wij alsnog van U een officieel bericht inwachten betreffende de termijn van in te zenden stukken voor de Synode 1969. De kerkelijke situatie is mogelijk enigszins verwarrend op dit moment en derhalve achten wij het niet uitgesloten, dat door U bepaalde kerken — bv. die, welke niet in het Handboek 1968 zijn opgenomen — van berichtgeving uitsluit. Zonder dat wij thans willen ingaan op de status welke dit Handboek binnen onze kerken heeft, mogen wij U eraan herinneren dat Deputaten-Curatoren van de Theologische Hogeschool ons in hun brief dd. 18 april 1968 mededeelden dat onze kerk dezelfde rechten heeft als een kerk, welke wél tot classicale vergaderingen wordt toegelaten, zolang wij de weg van revisie gaan. Eveneens ontvangen wij een schrijven van eedergenoemde Deputaten-Curatoren dd. augustus 1968 betreffende het bijeenroepen ener Generale Synode. Op grond nu van het feit, dat wij in april 1968 besloten hebben in revisie te gaan terzake van de classisuitspraak en mede gelet op de bekendheid

welke we daaraan gegeven hebben, gevoegd bij de correspondentie van de deputaten-curatoren, zijn wij van gevoelen dat ook verdere berichtgeving ons niet zal worden onthouden.

Tenslotte delen wij U nog mede, dat reeds in januari 1968 onze kerkeraad een bezwaarschrift heeft gezonden aan alle kerken in Nederland betreffende het besluit van de Generale Synode van Amersfoort-West 1967 inzake de scheuring te Breda. Uiteraard is het onze bedoeling, zoals ook in dat bezwaarschrift te lezen staat, dat dit stuk behandeld wordt op de komende Generale Synode.

U de zegen des Heren toebiddend voor al Uw ambtelijke arbeid, verblijven wij met broedergroeten, namens de raad van de Geref. Kerk (vrijgemaakt) te Eindhoven

w.g. H. J. Janssens, scriba

—o—

Hoogeveen, 30 december 1968

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De raad voornoemd nam kennis van uw schrijven dd. 18 dec. '68 waarin U verzoekt om in het vervolg de stukken betreffende de komende „Generale Synode 1969” aan u toe te zenden.

Bij het verzenden heeft de Raad van de geref. kerk te Hoogeveen de gedragslijn gevolgd alleen stukken toe te zenden aan kerken die vermeld staan in het „Handboek 1968” ten dienste van de geref. kerken in Nederland.

Het is niet de bedoeling in het vervolg een andere gedragslijn te volgen.

Met heilbiede en broedergroeten, voor de Raad,
w.g. H. de Haan scriba

—o—

Eindhoven, 13 januari 1969

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

Hierdoor bevestigen wij de goede ontvangst van Uw schrijven dd. 30 december 1968, waarvan de inhoud onze volle aandacht had. In antwoord op deze brief delen wij U gaarne het volgende mede.

De kerk van Eindhoven pretendeert een wet-tige Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) te zijn, behorende tot het verband van zulke kerken in Nederland.

Dat onze afgevaardigden niet worden toegelaten tot de classisvergaderingen van de classis Noord Brabant/Limburg der Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), is een zaak welke ons veel verdriet doet, doch welke uiteraard niet vermag dat wij daardoor onze pretenties of onze naam verloren hebben. Juist omdat wij deel uitmaken van een LANDELIJK kerkverband wil de kerk van Eindhoven niet anders dan in de kerkelijke weg, naar de aangenomen normen van de DKO tegen de beslissing van de classis voornoemd, in appèl gaan bij de meeste vergadering van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) in Nederland, om hen te verzoeken na te gaan, of ten opzichte van ons juist gehandeld werd.

Op deze wijze en niet anders betaamt het een Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) — die een genomen maatregel als onjuist voorkomt — te behandelen.

Een Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) die door een classis niet wordt aanvaard, is immers daardoor niet rechteloos!

Nog minder is het mogelijk, dat een Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) rechteloos wordt en zich de appèlweg ziet afgesloten, wanneer deze kerk niet in een Handboek is vermeld. Immers is een Handboek — en zo ook het Handboek 1968 — een volledig particuliere uitgave, waarvan redactie en inhoud wordt bepaald door twee particulieren, nl. samensteller en uitgever. Hoe berijpelijk een door U gehanteerde gedragslijn ook zou kunnen zijn, ze kan binnen het krachtenveld van de DKO en dus van de rechtsregels van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) nimmer als normatief worden beschouwd.

Zo min als het mogelijk is, dat een classis het laatste woord heeft inzake het al dan niet behoren tot het landelijk verband van Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) evenmin, ja zelfs oneindig veel minder kan zulks het geval zijn bij een particulier persoon of bedrijf.

Daar wij bovendien ons woord gegeven hebben aan onze zusterkerken in Nederland en aan de Deputaten-Curatoren van de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), dat wij in appèl zullen gaan tegen de

bovenaangehaalde classisbeslissing, doen wij een dringend beroep op U de te volgen gedragslijn te herzien en ons alsnog te informeren over alle zaken betreffende de eerstkomende Generale Synode.

Vertrouwend op Uw spoedig antwoord, verblijven we met broedergroeten, namens de Raad van opgemelde Kerk,

H. J. Janssens, scriba

—o—

Na dit schrijven gaat dit verhaal als een nachtkars uit. Tot heden (22 februari 1969) ontving onze kerkeraad geen antwoord van Hoogeveen. Desondanks besloten wij ons bezwaarschrift aan de roepende kerk toe te zenden. En deze correspondentie te publiceren, opdat men wete, hoe het toegaat bij de roepende kerk.

Eén ding troost ons. Drs Deddens moge ons geschrappt hebben en Hoogeveen moge ons van de adreslijst afgevoerd hebben, in het geloof weten wij zeker dat onze met zonden en zwakte overladen kerk geschreven staat in het Boek van het Lam. Het Lam, dat ook stierf voor zijn Bruidskerk in Eindhoven. En die wetenschap ontnemt ons niemand.

H J J.

In december 1968 verscheen ons vorige stukje in dit blad en dit heeft een stroom van giften tot gevolg gehad. Wij zijn de HERE en U dankbaar, dat wij met het vele dat U gaf zoveel kinderen in India kunnen helpen. Het aantal „adopties” liep op van 60 tot 80 en uit de vele enthousiaste reacties blijkt, dat deze vorm van geven door velen wordt gewaardeerd, omdat er contact met de kinderen kan zijn en men niet het gevoel heeft, dat het geld maar ergens verdwijnt. U weet het, U kunt een kind „adopter” voor f 40,— of f 50,— geregeld per maand. Wij geven graag alle inlichtingen hierover.

Deze keer zouden wij U graag wat meer willen vertellen over een van de kindertehuizen, die wij financieel helpen, nl. de Bethel Agricultural Fellowship. Wij doen dit aan de hand van onze correspondentie met hen.

De Bethel Agricultural Fellowship werd opgericht met als doel „liefdadigheid te bewijzen aan de behoeftigen en het verbreiden van het christelijke geloof, zoals dit wordt gevonden in de Heilige Schrift”. Om dit doel te bereiken hebben ze een lagere school en een weeshuis. Naast het gewone onderwijs krijgen de kinderen les in de moderne methoden voor landbouw, tuinbouw en veeteelt. Er is een boerderij bij met koeien en kippen.

De eerste brief, die wij kregen was van oct. 1967 en daarin stond:

„We wonen in het meest achterlijke gebied van de staat Madras. De meeste mensen hier zijn arme boeren, die als koelies werken op de landgoederen. Zij hebben meestal veel kinderen, waarvoor ze door gebrek aan geld, niet kunnen zorgen. Wij voelen het als onze roeping deze hulpeloze, dakloze, hongerige en soms ouderloze kinderen te dienen door ze geestelijk voedsel te geven en voedsel om hun honger te stillen. Wij hebben 116 van zulke kinderen in ons weeshuis. We hebben ook een dagelijks middagmaal programma voor ongeveer 35 arme kinderen, die als dagleerlingen de school bezoeken.

We hebben geen geld om meer te doen. We kregen van de Regering meermalen het verzoek om verwaarloosde kinderen, die een tijdje in Rijksziekenhuizen werden verpleegd, op te nemen, opdat deze kinderen onderdak en eten zouden hebben. Ook kregen we kortgeleden een brief van een gevangene, die voor moord levenslang had gekregen. Hij smeekte om zijn kinderen te helpen. De vrouwen van deze mannen verlaten hun kinderen omdat ze geen middelen van bestaan hebben. Ze proberen een andere man te vinden, maar dan zijn de kinderen teveel. Zulke hopeloze gevallen komen geregeld bij ons. De laatste tijd konden we niet meer helpen door gebrek aan plaatsruimte en geld.”

Zo was re toestand in oktober 1967. We zonden geld en in maart 1968 schreef men:

„We hebben nu ongeveer 60 van de allerarmste kinderen uit de omgeving verzameld en we geven ze christelijk onderwijs en twee maaltijden per dag.”

In mei 1968 konden we het geld beloven voor de bouw van een nieuw weeshuis. Na nogal wat heen en weer geschrijf over de bouwplannen werd in november met de bouw begonnen. Half december werd het werk voor een paar maanden stilgelegd in verband met de regenperiode. In dit nieuwe huis zou plaats zijn voor ongeveer 50 kinderen en we hopen dat we voor deze kinderen verzorgers hier kunnen vinden.

In een brief van augustus 1968 stond:

„Ik heb goed nieuws voor U. We kregen bericht, dat er in een nabijgelegen arme buurt een aantal kinderen waren, die geen kleren hadden en geen eten kregen. We gingen kijken en vonden 30 hongerige, naakte kinderen. We zullen ze inschakelen bij ons middagmaal programma. Ze krijgen dan twee maaltijden per dag, één 's-middags en één 's-avonds. Er zijn nu 80 kinderen die hiervan profiteren. Hongerigen worden gevoed en naakten gekleed.”

De laatste brief, die wij kregen was gedateerd 9 januari 1969.

Hierin stond:

„We hebben de bouwwerkzaamheden hervat. Het regenseizoen is bijna voorbij. Het is een mislukte oogst geworden. De prijzen voor koren zijn hoog opgelopen. De HERE was zeer goed voor ons, door U heeft Hij voor ons gezorgd om de 80 kinderen iedere dag, zes dagen per week eten te geven. U vroeg hoeveel er geregeld nodig is om deze 80 kinderen te voeden. Ik geef U dit bedrag bij benadering:

Twee maaltijden per kind per dag .... 1.—
Rupees is ca. f 0,50
Per kind per 25 dagen ..... 25.—
Per maand voor 80 kinderen ..... 2.000.—
is ca. f 1000.—

Eén maaltijd bestaat uit rijst en de andere uit „millet” (een soort koren) met linzen en groente. Dit is een verantwoord dieet. In de bovengenoemde prijs is begrepen het loon voor de mensen, die hiervoor zorgen en de prijs voor brandhout. Niet inbegrepen zijn de vaten, want die hebben we al.”

We hopen, dat we U hiermee een beeld hebben gegeven van wat er door de Bethel Agricultural Fellowship wordt gedaan. De volgende keer iets meer over een ander kindertehuis, de Ramabai Mukti Mission. U weet, dat Miss Doerken van deze zending eind april begin mei 1969 zo de Here wil naar Nederland hoopt te komen om over haar werk in India te vertellen. Ze brengt dia's en films mee. Nog steeds zijn niet alle avonden voor haar vol. Zij geeft drie weken van haar verlof op om hier te kunnen zijn, zodat wij beter weten wat er in India mede met ons geld tot stand wordt gebracht. Wij zijn er van overtuigd, dat dit rijke avonden voor ons zullen zijn. Wilt U ons helpen om deze avonden vol te krijgen? Met zijn allen moeten we dit toch voorelkaar kunnen krijgen.

Wij hopen, dat we ook nu weer op U mogen rekenen. We willen zo graag de f 1000.— voor de 80 kinderen aan de Bethel Agricultural Fellowship geregeld overmaken en ook de andere kindertehuizen blijven steunen.

„Wie zich over den arme ontfermt, leent den HERE; Hij zal hem zijn weldaad vergelden.”

Spreuken 19 : 17.

STICHTING „REDT EEN KIND”

Secretariaat:

Burg. van Tienenweg 37, Diemen.

Tel. 020-59944

Postrekening: 1599333 t.n.v. de Stichting „Redt Een Kind” te Zwolle.

Kleding aan: H. Disselhof, Assendorperstraat 159 te Zwolle.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Gouda: ds. H. W. Ophoff te Leek; te Amstelveen (scriba De Jager): ds. P. Schelling te Wetsinge-Sauwerd.

Ds. C. Vonk. Ds. C. Vonk te Schiedam herdacht op 17 februari jl. zijn 40 jarig ambtsjubileum. Hij diende de kerken te Baarland (1929-1932) en Schiedam (vanaf 1932). Hij heeft veel gepubliceerd, o.m. de bekende delen „De voorzede leer” en werken over het huisbezoek.

Ds. W. de Graaf. Op 19 februari jl. was het 25 jaar geleden, dat ds. W. de Graaf verbonden werd aan de gemeente Giessendam en Neder-

Hardinxveld. Dit gebeuren werd door de gemeente, in een samenkomst met het predikantsgezin, feestelijk herdacht.

Ds. C. Olij. Zondagmiddag 23 februari jl. nam ds. C. Olij afscheid van de gemeente te Bruchterveld, wegens vertrek naar Orangeville (Can.). In deze dienst bediende hij het Woord uit Openbaring 21:1-8.

Ds. C. van Kalkeren. Zondag 23 februari jl. vond de bevestiging plaats van ds. van Kalkeren als predikant te Onnen. Zijn bevestiger, ds. C. G. Bos van Zwolle preekte bij deze gelegenheid over Psalm 127:1-2. In de middagdienst verbond ds. Van Kalkeren zich aan zijn nieuwe gemeente met een preek over 2 Korinthe 3:18.

Ds. J. Kruidhof. Vrijdag 14 februari jl. had de uitzending plaats van ds. J. Kruidhof naar het zendingsveld van Boma (West-Irian). Eerst werd er in de Noorderkerk te Enschede een Woorddienst gehouden, waarin voorging ds. O. Mooiweer. Nadat de uitzending had plaatsgevonden, werd ds. Kruidhof door verschillende aanwezigen toegesproken, en mocht hij ook diverse geschenken in ontvangst nemen. Op 21 februari is hij vanaf Schiphol, met zijn gezin, naar het zendingsveld vertrokken.

Afgevaardigden P.S. Zuid-Holland naar G.S. Hoozevee. De P.S. van Zuid-Holland van 26 februari benoemde als afgevaardigden naar de op 14 april bijeen te komen generale synode te Hoozevee: als primi: de. C. J. Breen te Katwijk, ds. D. Los te 's-Gravenhage-W. en de ouderlingen P. de Jong te Rozenburg en C. F. van Mill te Gorichem.

Secundi: ds. M. v. Dooren te Vlaardingen, drs. A. N. Hendriks te Delft en de ouderlingen R. Bremer te Hoogvliet en H. Moes te Oegstgeest.

Tertii: C. van Spronsen te Rotterdam-C. en W. Vreeken te Dordrecht.

Afgevaardigden P.S. Friesland naar G.S. Hoozevee. De P.S. van Friesland van 26 februari jl. benoemde tot afgevaardigden naar de G.S. van Hoozevee in april 1969 als primi:

ds. J. H. Goedhart van Drachten, ds. D. Nieuwenhuis te Harlingen en de ouderlingen F. de Jong te Drachten en R. v. d. Wal te Blija. Als secundi: ds. A. Duits te Zwagerveen — Zwaagwesteinde, ds. J. Poutsma te Nijega — Opeinde en de ouderlingen J. Eizenga te Ureterp en M. Prins te Leeuwarden.

Als tertii de oud. G. v. d. Kooi te Nijega-Opeinde en A. J. Scheepstra te Harlingen.

De komende Generale Synode. In het Nieuwsblad van het Noorden stond over de komende generale synode het volgende bericht:

IN VERBAND met het emeritaat van prof. Veenhof, hoogleraar aan de Theologische Hogeschool in Kampen, en de moeilijkheden over een open brief waarin wordt gesproken over de wenselijkheid tot toenadering van de Vrijgemaakte Kerk tot de synodale kerken, wordt de generale synode van de vrijgemaakte kerken (ruim 100.000 leden - red.) een jaar eerder gehouden dan aanvankelijk de bedoeling was. De kerk in Hoozevee is aangewezen als „roepende kerk”, waardoor de synode ook in deze plaats moet hebben. Dat dit ook het geval is — de synode begint op 15 april — is, zo zeggen de leden van de Vrijgemaakte Kerk, voornamelijk te danken aan melkhandelaar A. Veldman uit Hoozevee.

De kerkeraad, waarvan de heer Veldman deel uitmaakt, zag in het begin nogal op tegen de organisatie van de synode, die **minstens vier maanden** zal duren.

De heer Veldman: „Och, ik heb wel vaker met het organisatiebijltje gehakt en daarom heb ik gezegd dat Hoozevee wel degelijk de plaats moet zijn waar de synode zal kunnen plaatshebben. Als voorzitter van de provinciale Christelijke Bond van Melkhandelaren en als secretaris van de landelijke bond, weet ik aardig hoe een congres moet worden georganiseerd.

Hij vertelt dat er in totaal ongeveer 44 mensen (predikanten, professoren, ouderlingen) aan de plenaire vergaderingen zullen deelnemen. Daarnaast wordt veel publieke belangstelling verwacht.

„We hebben de kerk voor een en ander moeten verbouwen en geschikt gemaakt voor de aanwezigheid van 400 personen. In de nevenvertrekken van de kerk worden een eetzaal, typekamer, commissiekamers en een kamer voor de pers ingericht. Er is dan nog een tekort aan

Deel blijdschap uit

de heerlijkheid der psalmen als liederen des verbonds

door

A. JANSE

Stichting Uitgave Reformatorische Boeken
Postrekening 56830 - Postbus 4053 - Rijswijk Z.-H.

f 4,75

Dit boek wil niet zijn verklaring der psalmen, exegetische, parafraze of iets dergelijks, 't wil ook niet volledig zijn.

't Is alleen maar, zegt de schrijver, een lofprijzing: Wat is die psalmbundel heerlijk voor de gemeente van nu.

Dit boek is geschreven in een tijd, toen modern „bevindelijk” en dierbaar sentiment aandrong om gezangen toe te voegen aan de bestaande psalmbundel. Aan de psalmen had men niet genoeg.

Is het waar — zo vraagt de schrijver in zijn woord vooraf — dat de psalmen onvoldoende zijn voor de Nieuw-Testamentische gemeente?

Zijn antwoord is dit boek — deze lofprijzing — waarin aan de lezer het boek der psalmen met zijn wijsheid, troost en blijdschap in nieuwe gloed en frisse kleur wordt voorgelegd.

ruimte en vandaar dat ik ook een grote salonwagen heb gecharterd, waarin eveneens een commissie kan vergaderen”, aldus de heer Veldman.

De deelnemers aan de synode krijgen onderdak bij (voornamelijk) leden van de kerk in Hoozevee. De synode wordt wekelijks van dinsdag tot vrijdag gehouden. **De hele organisatie kost ongeveer f 80.000.**

EINDUITSPRAAK

Na het geheel der uitspraken der buitengewone P.S. van Overijssel 1968 aldus: aan een nauwgezette toetsing te hebben onderworpen is de classis Kampen d.d. 25 februari 1969 van oordeel dat deze besluiten in strijd zijn met de onder ons aangenomen orde en met het Woord Gods.

Met de onder ons aangenomen orde: omdat door de P.S. zaken behandeld zijn, die in mindere vergadering niet behandeld waren; hetgeen in strijd is met art. 30 der K.O.

Met het Woord Gods:

a. omdat het Woord Gods ons leert, dat niemand onverhoord zal worden geoordeeld en een zaak terdege zal worden onderzocht; Deut. 17:4; Deut. 13:14; Joh. 7:51;

b. omdat het Woord Gods ons gebiedt de waarheid te spreken, terwijl de P.S. duidelijk onwaarheden stelde; Ex. 20:16; zie ook Cat. Zondag 43;

c. omdat het Woord Gods ons gebiedt recht te doen, terwijl de P.S. onrecht deed door haar wijze van citeren enz. Zach. 8:16; enz.

Voor dit alles zijn in het voorgaande en in de bijlagen vele bewijzen aangebracht. (2).

De classis Kampen dd. 25 febr. '69 is dan ook van oordeel dat de uitspraken der buitengewone P.S. van Overijssel niet voor vast en bondig gehouden kunnen worden en dat zij aan hetgeen daar van haar gevraagd wordt niet mag voldoen.

De classis spreekt uit

de afgevaardigden van de kerkeraad van Kampen (scriba J. Bos) te blijven ontvangen als wettige afgevaardigden van de Gereformeerde Kerk te Kampen en de broeders Van Dijk en Gritter niet als zodanig te ontvangen.

De classis besluit:

1. van haar uitspraak kennis te geven aan:
  - a. de zusterkerken in haar ressort.
  - b. de landelijke kerkelijke pers.
  - c. de broeders D. J. Gritter en W.C. van Dijk.

2. zich tegen de door de buitengewone P.S. van Overijssel genomen besluiten te beroepen op de eerstkomende Generale Synode, en deze te verzoeken de uitspraken der classis als juist te erkennen; op deze wijze het aangewezen onrecht herstellend.

1, 2. Aan deze EINDUITSPRAAK ligt een lijvig rapport ten grondslag, dat tevens zal dienen als appèlschrift.

Wageningen. Sins enkele weken is er 's zondagsmiddags een samenkomst van ds. H. de Jong met die gemeentelieden, die het met zijn schorsing, enz. niet eens zijn. Deze samenkomsten zijn ontstaan uit de behoefte, de onderlinge

band zoveel mogelijk in stand te houden, omdat verstrooiing dreigde.

A.s. zondag wordt de dienst D.V. gehouden in „Junushoff” te Wageningen. Aanvang des namiddags 7.30 uur.

De aanvangstijden zullen wekelijks afgekondigd worden.

Classis Zutphen. Deze classis kreeg te behandelen een bezwaarschrift tegen ds. K. H. de Groot van Winterswijk bij haar ingediend door een lid van diens gemeente.

De classis nam daaromtrent met acht tegen vier stemmen en twee onthoudingen het volgende voorstel aan

„De classis Zutphen van 27 november 1968 en 9 januari 1969 heeft kennis genomen van een bezwaar van br. E. C. Rots te Aalten tegen een preek van Ds. K. H. de Groot. Het bezwaar luidt:

„Bij een preek over de kerk (Zondag 21) werd de oproep tot vrijmaking (afscheiding) aan het adres van de verontrusten in de synodale kerk ontkend.

Ook de synodale kerk is kerk.

Hierin wordt Gods Woord niet nagesproken zoals dit o.a. te vinden is in Openb. 18:4: „Ga uit van haar, mijn volk, opdat gij geen gemeenschap hebt aan haar zonden en niet ontvangt van haar plagen”.

Evenzo wordt de belijdenis niet nagesproken. N.G.B. art. 28 en 29.”

Voorts heeft de classis kennis genomen van een bijlage bij dit bezwaarschrift, waarin br. Rots een tweetal citaten geeft uit bedoelde preek en wel de volgende:

1e citaat: „Waar Christus nog bezig is, doordat het Woord er nog wordt verkondigd, al is het met dwalingen. Waar de Heilige Geest nog werkt en de vruchten daarvan laat zien in het leven der mensen, daar is nog een kerk. Het spreekt vanzelf, dat het dan wel gaat spannen of die kerk verder afdwaalt of weer de goede wegen gaat bewandelen. Maar je kunt niet van de éne dag op de andere een kerk waar en dan vals noemen. Daar gaat een langdurig proces aan vooraf. En dan moeten wij niet te klein denken van Gods werk in zulke kerken”.

2e citaat: „Om bij onszelf te beginnen: wij hebben onze plaats en taak van Godswege gekregen in de Vrijgemaakte Kerk.

Is deze kerk gemeente van Christus?

Dan komt het niemand toe zich daarvan af te scheiden, gezwegen nog van de gevaarlijke ontwikkeling in andere kerken. En wat anderen betreft: die moeten wij opwekken om ernst te maken met Gods Woord, om alles in het licht daarvan te bekijken. Dan zullen zij de zonden zien, en die ook bij de naam noemen en daartegen de strijd aanbinden. Wanneer zij dat doen, moeten wij het verder aan de Here overlaten. Doen zij dat niet, dan staan zij zonder meet verkeerd.

Elke christen is niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf, maar evenzo voor de gemeenschap, waartoe hij behoort. Het is een verblijdend teken, dat er tegenwoordig veel verontrusten zijn in de synodale kerken. Wie weet of de Here daar nog iets goeds uit wil laten voortkomen. Ik ben er van overtuigd, dat, als wij deze schriftuurlijke gedragslijn vanaf de vrijmaking hadden gevolgd, onze kerken minstens verdubbeld

zouden zijn en dat vele twisten binnen onze kerken voorkomen zouden zijn.

Maar wij zijn al sepoedig met zwaar geschut begonnen: valse kerk, niet meer samen kunnen bidden en werken op andere terreinen, enz.

Daarmee hebben we velen afgestoten en onszelf een slechte naam bezorgd. Wij hebben de Here vaak voor de voeten gelopen, inplaats dat wij Hem lieten werken door zijn Woord en Geest.

Wij meenden het bestaansrecht van de vrijgemaakte kerken op allerlei manieren te moeten bewijzen, en wij vergaten dat er slechts één manier is, nl. het zelf echt kerk zijn.

Goed, wij hebben het met de beste bedoelingen gedaan, maar dat maakt een zaak nog niet goed. Velen zijn de goede koers kwijt geraakt, omdat wij niet gebleven zijn bij het a.b.c. van het kerk zijn.

Achter dit alles lag een diep gewortelde angst: zouden wij het wel kunnen houden temidden van de afval? Moesten wij niet naar alle kanten de vesting van de kerk versterken, om daarbinnen veilig te zijn?

Maar onze kracht ligt alleen in de Here en nergens anders. Dat zullen we weer van het begin af moeten leren. En wij mogen de zonden niet verdoezelen.

Er is tegenwoordig een neiging, als ik het goed zie, om wat in 1944 gebeurd is te verkleinen, als of zonde zou verjaren. Nog altijd liggen daar de schorsingen en afzettingen en de besluiten op grond waarvan die uitgesproken zijn. Daar mogen we niet omheen gaan. Alleen, wij mogen ook de zonden binnen onze kerken niet vergoelijken. Ik wil die heus niet op één lijn plaatsen met wat in 1944 is gebeurd, maar er is weer geschorst en afgezet, en dat op een zeer dubieuze manier. Hele kerken worden buiten het kerkverband geplaatst en het eind is nog lang niet in zicht.

Here, ontferm U over ons; dat mag wel dagelijks onze bede zijn. Trek Uw Vaderhanden niet van ons af en neem Uw Geest niet van ons weg, want waar zullen wij dan blijven?"

De classis constateert dat in deze preekpassages Ds. K. H. de Groot 1e ten aanzien van de vrijgemaakte kerken: noch de zaaksgerechtigheid van de vrijmaking in twijfel trekt, noch het ware kerk zijn van de vrijgemaakte kerken ontkent; blijkens de volgende uitspraken:

„Om bij onszelf te beginnen: we hebben onze plaats en taak van Godswege gekregen in de Vrijgemaakte kerk.

Is deze kerk gemeente van Christus?

Dan komt het niemand toe zich daarvan af te scheiden, gezwegen nog van de gevaarlijke ontwikkeling in andere kerken”.

„Er is tegenwoordig een neiging, als ik het goed zie, om wat in 1944 gebeurd is te verkleinen, als of zonde zou verjaren. Nog altijd liggen daar de schorsingen en afzettingen en de besluiten op grond waarvan die uitgesproken zijn. Daar mogen we niet omheen gaan”.

2e ten aanzien van alle andere kerken, met name de synodale kerken, zegt dat voortdurend de oproep moet uitgaan om ernst te maken met Gods Woord. Daarbij spreekt hij er ook van dat er concrete zonden zijn waarvan men zich moet bekeren en waartegen de strijd zal moeten worden aangebonden en acht het een verblijvend teken dat er tegenwoordig veel veront-rusten zijn in de synodale kerken.

3e met betrekking tot het leven en samenleven binnen de vrijgemaakte kerken stelt dat voortdurend ook daar moet worden opgewekt tot gehoorzaamheid aan het Woord Gods, concreet daar in uitkomend dat alles wordt weggedaan wat in gemeente en kerkverband met het Woord in strijd is.

De classis is op grond van bovenstaande constatering van oordeel dat in de preek van ds. K. H. de Groot niets gezegd is wat in strijd komt met Schrift en Belijdenis, zoals door br. E. C. Rots gesteld wordt, en besluit het bezwaar van br. E. C. Rots af te wijzen.

Drs. de Jong. De classis Arnhem heeft de schorsing van drs. de Jong van Wageningen onwettig verklaard.

ADRESSEN

Ds. A. N. Hendriks, Menno ter Braaklaan 283, Delft, tel. 01730-23555. **Dr. C. Trimp,** Venuslaan 23, Groningen, tel. 78690. **Waardhuizen:** diakonie: J. Duister, Waardhuizen 22a, post Almkerk. **Utrecht** (v.h. praeses ds. Hoekstra): scriba: G. S. Geertsema, Oortlaan 18, Utrecht, tel. 030-716571.

Onverwachts nam de Here tot Zich, uit het midden van Zijn gemeente te Koog-Zaandijk, onze broeder

C. L. TEN WOLDE

Vele jaren heeft hij de gemeente des Heren als ouderling en boekhouder gediend, naar het woord van de apostel: „Dient elkander, een ieder naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, als goede rentmeesters over de velerlei genade Gods” (1 Petr. 4 : 10).

Trooste de Here zijn vrouw en kinderen met Zijn liefde en genade.

Namens de gemeente,
Ds. C. v. Venetië
H. van Marsbergen, scriba

Koog-Zaandijk, 25-2-1969.

Te huur
in Breda voor de periode van
19 juli tot en met 16 augustus

**een woning
met 5 slaappleaatsen**

Huur per week f 200,-, inclusief gas, licht, water.

Voor nette bewoning dient te worden ingestaan.

Brieven onder nr. 7-3-69 aan het bureau van dit blad.

Plaats uw familieberichten in dit blad

WAT WIL „KOERS”?

De Ref. Chr. Persstichting „KOERS” streeft naar een positief-christelijk en duidelijk-principieel

DAGBLAD

Een blad, dat zich bij zijn voorlichting en commentaren volstrekt gebonden weet aan Gods Woord als enige en onfeilbare norm voor leer en leven. Een schriftuurlijk-geestelijke levenshouding zal de signatuur van „KOERS” bepalen.

„KOERS” heeft uw steun dringend nodig!

Versta uw roeping en zet u in voor „KOERS”! Geef u op als abonnee en breng een financieel offer voor het startkapitaal.

Bureau: J. R. van Beek
Parklaan 11 — Zeist
Telefoon 0 3404 - 16353

Bank: Coöp. Raiffeisenbank Emmeloord
(postgiro 80.60.83 t.n.v. bank)

Bestuur Ref. Chr. Persstichting „KOERS”
J. H. Velema (Chr. Geref.) 1e voorz.
A. Vroegindewej (Ned. Herv.) 2e voorz.
J. Haeck (Ger. Gem.) secretaris
H. de Boer (Geref.) penningmeester

Onderstaande bon uitknippen en als drukwerk in enveloppe gefrankeerd (12 cent) zenden aan Bureau „KOERS”, Parklaan 11, Zeist.

Ondergetekende: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

geeft zich op als abonnee op „KOERS” en zal een financiële bijdrage voor het startkapitaal overmaken op postgiro 80 60 83 van de Coöp. Raiffeisenbank te Emmeloord.

(handtekening)
.....